

Văn hóa c̣n chén!

Tác Giả: Tṛn Văn Giang
Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

□ ...Bụn nḥ ly ṛ̣ u đ̣ y không có ai cùng c̣n.

□ Bụn nḥ ly ṛ̣ u c̣n
không còn ṛ̣ u đ̣ say...
(“Bụn” – Y ṿn)□

Ngòai cái tên ṭa mà tôi ṭm tḥi cḥn cho bài này, “Văn hóa c̣n chén” (the ‘bottom-up’ culture), còn có muôn vàn tên ṭ phàm ṭc, bình dân giáo ḍc cho đ̣n thi ṿ, bi tráng đ̣ g̣i ṃt ṿn đ̣ (hay ṃt ṭ ṇn xã ḥi) - ụng ṛ̣ u: ăn nḥ u, nâng ly, c̣ng ly, c̣n ly, nhâm nha, lai rai, tịn ṭ u, nghinh ṭ u...

C̣n chén là ṃt “ḅ lụt ḅt thành ṿn” duy nḥt c̣a xã ḥi Vịt Nam hôm nay đ̣̣c áp ḍng ṛ̣t “nḥt trí.” Ṭ c̣p lãnh đ̣o nhà ṇc, c̣ quan chính quỵn cho đ̣n xí nghịp ṭ nhân, tịc ṭng ăn nḥ u g̣n nḥ là ṃt nghị ḷ ḅt bục khi tịp quan khách c̣p ḅc nhà ṇc học tịp các đ̣i tác tḥng ṃi... Không có ăn nḥ u đ̣̣c hị u là “không pḥi phép,” “không bịt đị u,” “không ṛ̣ u không pḥi ḷ (vô ṭ u ḅt thành ḷ),” “khó cḥi,” “cḥi không vô...”

Ḷn đ̣ u ṿ thăm Vịt Nam sau g̣n 30 năm, khi tịp xúc ṿi thân nhân, ḅn bè, ng̣̣i nào cũng than ṿn là: “cục ṣng quá khó khăn,” “làm không đ̣ ṣng,” “g̣o châu c̣i qụ...” nḥng tôi ḷy làm ng̣c nhiên khi nhìn tḥy ṭ thành pḥ ḷn cho đ̣n thôn quê, ṭ đ̣̣ng pḥ ḷn đông ng̣̣i chen chúc cho đ̣n ngọi ô xa xôi ṿng ṿ, ṭ nhà hàng sang tṛng máy ḷ nh cho đ̣n quán cóc

Văn hóa c̣n chén!

Tác Giả: Tṛn Văn Giang

Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

xiêu ṿo ḷi tḥi nḥ ch nḥc ṿa ḥ, khi chị u ṭi ṿa lên đ̣n là đã đ̣y ngḥ t khách nḥ u!!! Tôi có đem chuỵn vô ṣ các quán nḥ u đ̣y khách ra ḥi ṃt đ̣ng môn cũ hịn đang làm vịc cho ṃt ngân hàng ở Sài gòn, thì ng̣i ḅn tṛ là:

“Ông nói đúng. Ṃi bụi chị u tan ṣ, có ít nḥt 5 hay 6 ṇi ṃi tôi đi nḥ u. Tôi pḥi ḷa cḥn ṃt cḥ ngon lành và ṭt nḥt đ̣ nḥ u ṃi ngày. Mà nè! ̣ tḥi bụi ‘đ̣i ṃi’ bây gị, nói không quá, không nḥ u không tḥ làm vịc đ̣c; ḅi vì các ṿ làm ăn, trao đ̣i, ký ḳt, quỵt đ̣nh c̣a c̣ quan chính quỵn cũng nḥ c̣ ṣ dân ṣ tḥng ṃi đ̣u ‘x̣ lý’ không pḥi ̣ trong văn phòng; mà trên bàn nḥ u!”

Tṛi đ̣t! ̣ Ṃ này, Các nhà lãnh đ̣o chính pḥ cũng nḥ xí nghịp ṭ ḥp bàn và quỵt đ̣nh ṃi chuỵn khi đ̣u óc ḥ ṭnh táo, thông thoáng mà còn đôi khi còn ḅ sai ḷm đ̣ ṿ; ṿy mà ̣ ṇc ta “ṃi quỵt đ̣nh quan tṛng” đ̣u x̣y ̣ trên bàn nḥ u khi các ng̣i can đ̣ đ̣u say kḥt nôn ̣e thì đ̣t ṇc này ṣ đi ṿ đ̣u? Có ḷ cḥ có ṃt con đ̣ng rõ ràng nḥt có tḥ nhìn tḥy là ṣ xụng ḥ c̣ nút... xã ḥi ṃi ngày ṃi băng họi hôi hám nḥ nḥng ḅi ói ṃa quanh bàn nḥ u...

C̣n chén, c̣n ly, ăn nḥ u, hũ cḥm, hũ ṇi... đó là chuỵn bình tḥng ở Vịt Nam (!) Cán ḅ có nhịu tịn, nhàn ṛi không ṣ ṃt vịc thì nḥ u đã đành; Anh tḥ ḥ cũng nḥ u, anh xe ôm cũng nḥ u; Có ḅng đ̣i ḥc cũng nḥ u, công nhân ṭp rịu cũng nḥ u; Ng̣i đ̣ ng̣i gịi đ̣u nḥ u; Pḥ huynh ng̣i ḷn nḥ u, các em tụi ḥc sinh ḅt cḥc nḥ u, không ụng đ̣c ṃi pḥn (nḥ ḅ) thì cũng đ̣c hai ba pḥn là ṭt ṛi; Chuỵn nḥ u không còn dành riêng cho nam gịi “ḥu phong” mà pḥn con gái cũng theo cḥng, theo con, theo ḅn nḥ u qục c̣n câu... Trên bàn nḥ u tḥy có ṃt đ̣ ṃi thành pḥn, ṃi gịi, ṃi trình đ̣... và nḥ u ṿi ṃi “lý do.” Ḅn bè g̣p nhau (không nḥt thịt pḥi là lâu ngày và ṭi sao) là pḥi nḥ u... nḥ u “giao ḷu,” nḥ u “ḳt nghĩa,” nḥ u “tṛc ḷ sau quen...” Ma chay, c̣i ḥi, gị cḥp, ḷ ḥi, đ̣i ḥi, ḥi ngḥ, đ̣nh đ̣m, kḥi hành, khai tṛng là pḥi có nḥ u... C̣ nḥ u tṛc ṛi tính sau. Ông Nguỵn Hịn Lê trong ṭp “Ḥi ký Nguỵn Hịn Lê” đã ḳ chuỵn ṃt ngôi làng ở mịn ḅc cḥ ḥp nhau đ̣o ṃt cái gịng ṇc nho nḥ tḥi; ṿy mà ṭ lúc ḅt đ̣u kḥi công đ̣n khi hoàn thành gịng ṇc, dân làng đã ṭ cḥc nḥ u liên tịp ṭng cḥng ṃt, đánh chén ḥt ṭng c̣ng 42 con heo (?)... Thịt tình văn hóa ăn nḥ u c̣a ṇc ta đã đ̣n ṃc siêu đ̣ng... Ṃt hai ba c̣ nục chúng ta cùng nḥ u, cùng nhau “liên hoan” ṃt ngḥ cho ṭi ngày xụng ḥ ṃt ḷt cho tịn ṣ sách... Chuỵn đáng bụn là ở Vịt Nam, nḥ u còn đ̣c xem là ṃt ḷi tḥ thắng tịn trên đ̣ng công danh (?) Nhịu ṣp ḷn c̣a c̣ quan nhà ṇc cũng nḥ xí nghịp c̣n tuỵn ng̣i “nḥ u gịi” đ̣ làm pḥ tá giúp mình “ụng” trong các bụi nḥ u giao tịp... ḥi tḥt!

Theo tḥng kê c̣a Ḅ Y ṭ Vịt Nam (?) (dân ṭ ṇn “pḥn đ̣ng” ở ḥi ng̣ ai nên bịt là cái “Ḅ chuyên môn” này đã có ṃt lúc - nḥng năm 1980’s - nhà ṇc siêu vịt c̣a ta g̣i là “Ḅ Các Tḥ Ḅnh” cho nó “ăn theo” ṿi “X̣ng Đ̣” và “Nhà ̣a...” Sau đó vì ḅ dân chúng c̣i cḥ nḥo quá xá, nhà ṇc pḥi đ̣i tên ḷi cho “hoàn cḥnh” là “Ḅ Y Ṭ”) ṃi năm cái qục gia “ra ng̣ đã tḥy anh hùng” tiêu tḥ khọng 350 trịu lít ṛu, trong đó 90% ṣn ḷng là ṛu ṇu tḥ công. Nên bịt danh ṭ “ṛu ṇu tḥ công” đ̣ cḥ Ṛu Tṛng (còn đ̣c g̣i nhịu tên khác nhau nḥ: Ṛu Đ̣ - ṛu tṛng ṇu ḷu tṛn thụ đ̣c đem đi đ̣u ̣ các ḅi c̣ lau, c̣ năng, c̣ đ̣ khi ḅ “Tây đoan” (ṃt ḷ ai c̣nh sát c̣a tḥc dân Pháp chuyên đi ḅt ṛu ḷu) lũng ḅt; Ṛu Ngang – ṛu ḷu pḥi đi ṭt ṿ ngang đ̣ đem bán; Ṛu Qục Ḷi – bán ḷu

Văn hóa cùn chén!

Tác Giả: Trn Văn Giang

Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

nh con cu c tr n i trong b i, trái nghĩa c nghĩa đen l n nghĩa bóng v i “R u Qu c Doanh” c a nhà n c...) C t m cho là th ng kê c a “B Các Th B nh” (ch c ch n ph i k c b nh nh u! và b nh teo não!) nhà n c ta đúng thì trung bình dân t c Vi t Nam anh hùng tính đ đ u t già cho đ n s sanh n c c n chai trên 3 lít r u tr ng m i năm (?) Úi chà chà! Th có ch t ng i không?

Không ph i ch n c r u vào d dày là xong đâu. U ng r u thì ph i có “m i” ch ai mà u ng r u xuông? Ch th mà các ti m nh u, m i n i, m i ngày sáng ch ra thêm nhi u món th c đ n nh u t phong phú đ n kinh hãi: “đ c s n” th t r ng (nai, heo r ng, cá s u...), th t chu t, cóc, nhái, ch, l n, r n, th , đuông, cua đinh, b c p... R ng Vi t Nam càng ngày càng ít đi vì b tàn phá khai thác không l t l , không n ng tay thì l y đâu ra “đ c s n” “h ng v quê h ng” cung c p cho hàng hà quán nh u m i ngày đ u đ n nh th ... Ai có đ kh nă ng phân bi t th t hay gi ? Mà đã không có ai kêu ca than phi n gì v chuy n “đ c s n” th t hay gi thì th c m c làm gì cho m t th i gi nh u quý báu... C ng thêm các tên g i mênh mông tình dân và đ m đà thói đ ng nh : “món ăn ba mi n,” “n c m t quê h ng,” “th t bò tùng x o,” “ng c d ng ti m thu c b c,” “cá s u hoa cà,” “cá kèo n ng m i,” “sò huy t rang me,” “gà quay lu ketchup,” “d ng bò n u bia,” “ng u pín x t lát...”

R u bia làm gan, d d y, tim m ch, l c ph ngũ t ng “banh ta lông” h t tr n h t tr i. R u làm th n kinh r i l an, tâm th n nh đang treo ng c trên cành cây - Không bi t đ u mình đang đ i tr i hay đ u đang đ i đ t??? Đâu có ai bu n đ ý đ n h u qu tai h i c a vi c u ng r u u ng bia. M i 30 tu i đ u, gi a ban ngày ban m t đã lẫn đùng ra ch t vì b nh gan; ho c đ t ng t “t t trong đêm” vì tim ng ng đ p (“cardiac arrest”, hay là b “th ng mã phong?” Ch có tr i bi t). R i gia đình b m nh u quá c đ a tin là b m ch t vì xui x o, trúng gió? (Gió “lào?”) Ch a t i 50 tu i đã đ t q y tai bi n m ch máu não, tàn ph vnh vi n. Đ t n c còn trông mong vào s c l c và trí óc đ đâu ra đ s n xu t, đ thng ti n gi u m nh... Men r u còn làm thay đ i c cá tính con ng i, làm m t đ i s đàng hoàng s kính tr ng. R u vào l i ra làm b n nh u gây g thanh toán chém gi t l n nhau; R u gây xâm ph m tình d c, b o hành gia đình (say r u đánh v đánh con dã man, v chém ch ng ...) tan hoang c a nhà sau khi say x n; Ch y xe gây tai n n l u thông ch t ng i cũng vì say x n... Nh ng t n n này các th phú văn ch ng lăng m n; nh ng t p phim b , phim ki m hi p bi tráng đâu có nh c đ n... Th t v y. Th nh c lăng m n đã t o nên nh ng hình nh nam nhi v i th n thái hào s ng u ng r u nh n c lă; khác h n đ i s ng th c t c a con ng i phạm t c say r u, ói m a, ph ph c, m t m i, m t h n...

Đ u tiên hãy th nghe ông thi sĩ V ng Hàn (xì th u này ch là quan văn), trói gà không ch t, còn m ng ngay trong ban ngày tr i sáng, c a th i th nh Đ ng (th k th 8 sau Công Nguyên) ca ng i s bi tráng c a chi n sĩ u ng r u tr c khi ra tr n nh sau:

Bào m t u d quang bôi
D c m t bà mã th ng thoi
Túy ng a sa tr ng quân m c ti u
C lai chinh chi n k nhân hi i.
(L ng Châu T - V ng Hàn)

D ch nghĩa nôm là:

R u b bào cùng v i chén u ly

Văn hóa c̣n chén!

Tác Giả: Tṛn Văn Giang

Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

Mụn ụng nḥng ṭ bà đã gịc lên ng̣a
Say kḥt ṭ ṃ sa tṛng, bác cḥ c̣i
X̣a nay chinh chịn ṃ y ai tṛ ṿ.

Ḍch ra thành tḥ:

Ḅ đào ṛu ngát chén ḷu ly
Toan nḥp ṭ bà đã gịc đi
Say kḥt ṭ sa tṛng anh cḥ ṃa
X̣a nay chinh chịn ṃ y ai ṿ.
(Tṛn Quang Trân)

Ṛu ụḅ -đào, chén ḍ quang
Mụn say, đàn đã ṛn vang gịc ṛi
Sa tṛng say ng̣ ai c̣i
Ṭ x̣a chinh chịn ṃ y ng̣ i ṿ đầu
(Tṛn Tṛng San)

“X̣a nay chinh chịn ṃ y ai ṿ.” Nḥn xét này c̣a ông Hàn gần bát sách lụn g̣n đúng không c̣n pḥi bàn thêm. Ḅi vì đi đánh tṛn khác xa ṿi đi “shopping” hay đi ḍo trong công viên. Tṛn ṃc là cḥ tên bay đ̣n ḷc chịn sĩ ṃt ṃng ḍ nḥ không. Nḥng cái ông Hàn trói gà không cḥt này không nḥng đã xúi ḅy mà còn có máu khôì hài: “Sa tṛng say ng̣ ai c̣i.” y! Ụng ṛu ụ say kḥt ṭ ṛi vào chui phòng đ̣p cḥn ng̣ ṿi ṿ còn có tḥ cḥt (xin đ̣c ḷi tại ṇn “âm tḥm ṭ ṭ trong đêm!” ḅn trên). Cḥ ra tṛn mà say ṛu ụ thì cḥt là cḥc cḥn chăm pḥn chăm. Qụ quang ṇa ṭ nḥ mê đi ng̣ ng̣ gịa ḷn tên mũi đ̣n thì không cḥt vì đ̣n c̣a quân đ̣ch cũng cḥt vì đ̣n ḷc c̣a quân ta.

Bây gị nghe ông danh sĩ tḥ hai – nhà tḥ Nguỵn Bá Trác – cũng ḷi ca ṇi nịm bi tráng c̣a chí sĩ ṭ ṇn ḷu vong tḥt tḥi qua bài “Ḥ Tṛng ng̣:”

Ḥ tṛng, ḥ tṛng
Ta bịt rót ṿ đầu?
Nào ai ṭ nḥ...

Nào ai say...
Chí ta bịt, lòng ta hay...
Nam nhi ṣ ngḥp ḥ tḥ
Ḥ ṭ cùng ṣ ụ đ̣i c̣ cây...

(Ḥ Tṛng ng̣ – Nguỵn Bá Trác đ̣ch thoát ṭ ṃt ca khúc c̣a Trung Hoa – tên là “Nam Pḥng Ca Khúc” - vào kḥng năm 1912)

Bài này đã làm nḥng ng̣ i yêu tḥ ṛu ụ ṛt thích thú cái phong ṿ kḥng khái mà bi tráng c̣a ḳ sĩ vì ṿn ṇc pḥi đ̣c ngang tṛi đ̣t (nói nôm na là đang ṣng đ̣i ṭ ṇn ḷu vong) cho đ̣n khi già ḷ kḥ, tóc ḅc răng long (hay đ̣u hói răng g̣a) ḥt ṛi mà ṿn tḥt chí; ṃn chai ṛu ụ (cognac) đ̣ than tḥ ṿi ng̣ i đ̣ng ḥng... Riêng cá nhân tôi cũng là dân ṭ ṇn ṿt bịn, vì không bịt ụng ṛu ụ và cũng không pḥi thi sĩ cho nên đ̣c và tḥ y bài tḥ ḅt ḥ này có vài ṿn đ̣:

Văn hóa cở n chén!

Tác Giả: Trn Văn Giang

Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

- Thnh t “Rót vào đâu?” Rnh u thì ph i rót vào chén hay vào ly hay cùng m là rót thng vào mi ng ch không th rót lung tung đ c; hay đ m vào mũi s c s a ch t b !

- Th hai, “Nào ai tnh, nào ai say?” Đã tính chuy n đi c u n c thì luôn luôn ph i “alert,” tnh táo nh con sáo s u. Ch c say túy lúy thì ngay b n thân mình còn ch a c u đ c nói gì đ n chuy n trng đ i c u n c c u dân...

Bây gi quay tr i v n đ say x n trong n c Vi t Nam xã h i ch nghĩa ta.... Cán b cao c p nh u say x n xong ngày mai đi h p đ i h i đ ng hay h i ngh t ng k t thành qu thì ch c ch n ph i đ c vi c r i; ch anh th b n c nông thành trì cách m ng say x n mà ngày mai ph i đi làm công vi c lao đ ng s n xu t b ng tay chân nhà máy; ph i s đ ng máy ti n, máy c t, máy c a thì c h i đ c ngh h u non (t t nhiên là không lãnh l ng) r t cao! K ra, cán b gi u có đ ăn đ m c hay dân đen vô s n kh rách áo ôm đ u say rnh u kh t đ ng nào cũng ti n cho nhà n c c ... N u tnh táo m nh gi i h l i c c c nghĩ ra vi c ph n tnh, n p đ n xin b đ ng, đòi h i thêm quy n này quy n n , bi u tình kêu oan ăn v r t phi n toái làm m t m t m t mũi đ ng và nhà n c tr c các con m t c a quan sát viên ngo i qu c. Mà làm cái quái gì ph i ngăn c m vi c liên hoan, u ng rnh u cho m t xác; Ch t làm ph ng h i đ n ý nghĩa c a chm ngôn cao c mà đ ng và nhà n c ta đã h t lòng đ phát: “Đ c l p, T do H nh phúc.”

Không hi u lãnh đ o nhà n c sáng m t h n ngh sĩ Văn V không ch : Cái quang c nh đ i s ng c a dân càng khó khăn, dân càng nh u mút mùa l th y không ph i là đ u hi u t t đánh đ u s thng ti n c a “Kinh t th tr ng đ nh h ng XHCN” đâu! Dân ph i u ng rnh u nhi u đ gi i s u, đ c quên đi cái th c t quá cay đ ng mà h không thay đ i đ c! N c xã h i ch nghĩa anh em vĩ đ i Liên s tr c đây cũng có t l dân đen nghi n rnh u (volka) cao nh t th gi i vì cùng m t lý do; không ph i vì h s ng đ y đ , m no hay “t do h nh phúc” đâu!

Lãnh đ o cao c p nhà n c đang b n tham nhũng v vét; đang b n c ng c đ a v ăn trên ng i tr c, t t t t n đ ng đ i b c ng c đ i con, cha truy n con n i; và quá b n tâm đ n vi c ngăn ch n các cao trào c a nhân dân đòi quy n dân ch (còn có nhi u nhóm ph n đ ng đòi xin tí huy t c a lãnh đ o đ ng...) Cán b c p đ a ph ng m t m t thì thì b n sách nhi u dân chúng, m t m t chu đáo ti p đón các phái đoàn t trên xu ng... Ngoài ra, không h th y có m t bi n pháp hay ph ng án nào đ c nh giác, đ làm gi m thi u hay giáo đ c t n n ăn nh u t i b n mút ch này? M t khác, các báo in, đ n báo (“internet”), phim nh còn thi đua nhau gi i thi u, qu ng cáo các món ăn ch i và nh u nh t, r rê b m nh u gia nh p các h i nhóm (clubs) nh u... Trên toàn qu c, các nhà máy bia, nhà n u c t rnh u “chính qui” cũng nh “chui” m c lên nh n m. “C u” nhi u thì t t nhiên ph i có “cung.” S n xu t không đ thì c vi c nh p c ng thêm rnh u bia t n c ngoài vào cho đ . U ng rnh u không đ n ng đ (vì th ng có nhi u rnh u gi !) thì c cho thêm thu c r y, c n s ng... vào đ u ng cho ói ra m t xanh, cho “tím c chi u hoang bi n bi t...” m i đã.

Tóm l i, “Cách m ng vô s n vô đ ch” và ti p theo là “Kinh t th tr ng đ nh h ng XHCN” ch ban phát cho dân m t th t do duy nh t th t quý báu và ý nghĩa. Đó là “t do ăn nh u” (không c n bi t là ti n l y ra t đâu đ nh u?)... T ng lai và hy v ng thì mù m t, nh ng rnh u lúc nào cũng có s n và đ y đ : Rnh u đ ngâm sâm nhung, t c kè, bìm b p, r n h , r n ngũ xà, r n c u xà, bao t nhím, h i mã... tha h u ng cho b đ ng, b th n, b ... nhào!

Văn hóa c̣n chén!

Tác Giả: Tṛn Văn Giang

Thứ Bảy, 12 Tháng 9 Năm 2009 16:08

Tái bút:

“Đ̣ng bao gị mong ụng ṛ̣ ụ đ̣ nḥn chìm ṇi bụn; ḅi vì bụn bị t ḅi” (People who drink to drown their sorrow should be told that sorrow knows how to swim – Ann Landers)